

A Tanács 2012. május 10-i következtetései a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről

(2012/C 169/02)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

FIGYELEMBE VÉVE, HOGY:

- a tagállamok kulturális anyagainak digitalizálása és online hozzáférhetősége, valamint hosszú távú digitális megőrzése alapvetően fontos mind ahhoz, hogy a mai digitális korban mindenki számára elérhetővé váljon a kultúra és biztosított legyen az ismeretszerzés lehetősége, mind pedig ahhoz, hogy népszerűsítsük a gazdag és sokszínű európai kulturális örökséget,
- a digitalizált kulturális anyagok komoly inspirációs forrást jelentenek az európai kulturális és kreatív iparágak számára⁽¹⁾; a tagállamok kulturális örökségének digitalizálása és online hozzáférhetősége – mind nemzeti, mind pedig határon átnyúló összefüggésben – hozzájárul a gazdasági növekedéshez és a munkahelyteremtéshez, valamint az egységes digitális piac megvalósításához is, hiszen növeli az új és innovatív online termékek és szolgáltatások kínálatát,
- a tagállami törekvések között szinergiákat kell kialakítani, és ehhez uniós szintű koordinációra van szükség, mint ahogyan ahhoz is, hogy Európa kulturális örökségének online hozzáférhetősége elérje a kritikus tömeget,
- a digitalizálási törekvésekre és az európai szintű együttműködésre vonatkozó keretfeltételek megváltoztak azóta, hogy a Tanács 2006-ban következtetéseket fogadott el a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről⁽²⁾. Az EU 2008-ban útjára indította az Europeanát, amely arra hivatott, hogy egy közös többnyelvű online portálként hozzáférhetővé tegye Európa digitális kulturális örökségét. A Tanács 2010-ben következtetéseket fogadott el az Europeanával kapcsolatos következő lépésekről⁽³⁾, amelyekben meghatározta a portál további fejlesztésének menetrendjét,

1. ÜDVÖZLI

- az európai digitális menetrend⁽⁴⁾ részeként készült, a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről szóló, 2011. október 27-i bizottsági ajánlást⁽⁵⁾ (2011/711/EU),

2. ELISMERÉSEL ADÓZIK

- azoknak a tagállami erőfeszítéseknek, amelyek arra irányulnak, hogy digitalizálják és online hozzáférhetővé tegyék a kulturális intézmények anyagait, valamint hogy még a jelenlegi gazdasági válság idején is forrásokat biztosítsanak a digitalizálás folyamatához,

⁽¹⁾ A 2010. évi európai versenyképességi jelentés megállapítja, hogy a kreatív iparágak az EU GDP-jének 3,3 %-át és munkahelyeinek 3 %-át képviselik.

⁽²⁾ HL C 297., 2006.12.7., 1. o.

⁽³⁾ HL C 137., 2010.5.27., 19. o.

⁽⁴⁾ COM(2010) 245 végleges/2.

⁽⁵⁾ HL L 283., 2011.10.29., 39. o.

- annak az értékes munkának, amelyet az Europeana és az ahhoz tartalmi és koordinációs hozzájárulást nyújtó tagállami intézmények és nemzeti tartalomszolgáltatók végeznek,

- az európai kulturális örökség digitalizálásában elért eredményeknek, ugyanakkor rámutat arra, hogy további lépésekre van szükség ahhoz, hogy ezt az örökséget a mai digitális korban az európai polgárok és az európai gazdaság számára is maradandó értéké tegyék,

3. HANGSÚLYOZZA, HOGY

- az online környezetben ki kell domborítanunk Európa kulturális örökségének gazdagságát, valamint hogy az információs társadalom és a tudásalapú gazdaság részeként ösztönöznünk kell az e cél megvalósításához hozzájáruló tartalmak és új online szolgáltatások létrehozását,

- döntő fontosságú, hogy az Europeana működése hosszú távon biztosított legyen, beleértve annak irányítását és finanszírozását is; ezen túlmenően tovább kell fejleszteni az Europeanát, hogy az közös többnyelvű online portállá épülhessen ki, amelyen keresztül elérhetővé válik Európa digitális kulturális öröksége, és amely egyúttal a kreatív iparágak számára is értékes forrást jelent. Ehhez mindenekelőtt javítani kell a kulturális javak minden fajtáját felölelő digitalizált kulturális anyagok (szövegek, audiovizuális anyagok, műzemi/kiállítási tárgyak, levéltári feljegyzések stb.) minőségét és sokrétűségét,

- a tagállamoknak és a Bizottságnak együtt kell működniük az Europeana weboldalán keresztül elérhető tartalmakra vonatkozó minőségi és technikai követelmények előmozdítását illetően,

- a digitális anyagok hozzáférhetősége és hosszú távú megőrzése érdekében folytatni kell a digitalizálás és a metaadatok technikai követelményeinek meghatározásával kapcsolatosan – többek között az Europeana keretén belül – zajló munkát,

- minden érintett partnerrel együtt kell működni annak érdekében, hogy az Europeanán keresztül elérhető anyagokban ne keletkezzen „fekete lyuk” a 20. századot illetően, és a weboldalon keresztül még több olyan anyagot kell elérhetővé tenni, amely szerzői jogi védelem alatt áll,

- aktívan támogatni kell a kereskedelmi forgalomban már nem kapható művek nagy mennyiségű digitalizálásával és online hozzáférhetőségével kapcsolatos önkéntes megállapodásokat⁽⁶⁾, és meg kell hozni a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy nemzeti szinten és a határon átnyúló keretek között is megeremtsék a szükséges jogbiztonságot,

- Európa kulturális öröksége digitalizálásának és online hozzáférhetővé tételének a szellemi tulajdon-jogok maradéktalan tiszteletben tartásával kell történnie,

⁽⁶⁾ Az érdekelt felek közötti, a Bizottság által támogatott párbeszédet követően az érdekelt felek képviselői 2011. szeptember 20-án egyetértési megállapodást írtak alá Brüsszelben a kereskedelmi forgalomba nem kerülő művek digitalizálására és hozzáférhetővé tételére vonatkozó alapelvekről.

4. NYUGTÁZZA

- a „Bölcsék Tanácsa” által készített, „Az új reneszánsz” című jelentést⁽¹⁾, amely az európai kulturális örökség online hozzáférhetővé tételéről szól, valamint a digitális szolgáltatási infrastruktúráról szóló közelmúltbeli bizottsági jogalkotási javaslatot – beleértve az Europeanának az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz⁽²⁾ keretében történő finanszírozását is –, továbbá az árva művekről⁽³⁾, illetve a közsféra információinak további felhasználásáról⁽⁴⁾ szóló javaslatot,

5. FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY

- hozzák meg a mellékletben felsorolt prioritásoknak megfelelő intézkedéseket az alábbiak céljából,
 - a kulturális anyagok digitalizálására vonatkozó stratégiák és céljaik megszilárdítása,
 - a digitalizálás struktúrájának rögzítése és a digitalizálás finanszírozásának biztosítása, többek között a köz- és a magánsféra közötti partnerségek ösztönzése révén,
 - a kulturális anyagok online hozzáférhetőségére és felhasználására vonatkozó keretfeltételek javítása,
 - az Europeana további fejlesztéséhez való hozzájárulás, többek között azáltal, hogy a kulturális intézményeket ösztönzi arra, hogy valamennyi releváns digitalizált kulturális anyagot tegyék elérhetővé a weboldalon,
 - a hosszú távú digitális megőrzés biztosítása,

figyelembe véve a digitalizálásban elért különböző szintű előrelépéseket és az azzal kapcsolatos megközelítéseket, illetve a tagállamoknak a költségvetési konszolidációra irányuló összes erőfeszítését,

6. FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT, HOGY

- az Europeanáról szóló, 2010-ben elfogadott tanácsi következtetésekkel összhangban a jövőben is támogassa az Europeanát mint az európai kulturális örökséghez való hozzáférést lehetővé tevő közös többnyelvű portált,
- gyűjtse össze, elemezze és terjessze a tagállami és uniós szinten elért eredményeket és az e téren szerzett tapasztalatokat; ennek alapján két évente készítsen jelentést a digitalizálás, az online hozzáférhetőség és a digitális megőrzés terén elért eredményekről,
- támogassa az információcserét és a bevált gyakorlatok cseréjét, többek között a köz- és a magánsféra közötti partnerségekkel és a digitalizálási szabványokkal kapcsolatban,

7. FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, A BIZOTTSÁGOT ÉS AZ EUROPEANÁT, HOGY HATÁSKÖRÜKÖN BELÜL

- az Europeanáról szóló, 2010-ben elfogadott tanácsi következtetésekkel összhangban folytassák az Europeana tartalmi menetrendjével kapcsolatos munkát, az európai kulturális örökséghez tartozó, az egyes tagállamokban kiválasztott alkotások tekintetében is,
- széles körben tegyék ismertté az Europeana portált,
- ösztönözzék az Europeanán keresztül elérhető anyagok használatát, akárcsak a kapcsolódó metaadatok innovatív célokra való felhasználását, mindezt úgy, hogy közben teljes mértékben tiszteletben tartják a szellemi tulajdon-jogokat,
- folytassák az Europeana felhasználóbarát hozzáférési pontként történő fejlesztését,
- érjenek el kézzelfogható előrelépést az Europeana irányítási struktúrájával kapcsolatos megbeszélések során.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/comite_des_sages/index_en.htm

⁽²⁾ COM(2011) 665 végleges/3.

⁽³⁾ COM(2011) 289 végleges.

⁽⁴⁾ COM(2011) 877 végleges.

MELLÉKLET

Kiemelt intézkedések és indikatív ütemterv

A tevékenységekkel és célkitűzésekkel kapcsolatosan javasolt táblázat a tagállamok által 2012 és 2015 között végzendő tevékenységek tájékoztató jellegű menetrendje.

1. A kulturális anyagok digitalizálására vonatkozó stratégiáik és céljaik megszilárdítása, az alábbiak révén:

A digitalizálásra vonatkozó célok megszilárdítása 2012 végéig, és a digitalizálás prioritásának megtartása vagy adott esetben növelése.
A digitalizálandó anyagok kiválasztására, valamint az anyagok online megjelenítési módjára vonatkozó követelmények kidolgozása 2013-ig, továbbá a technikai követelmények végrehajtása annak érdekében, hogy garantált legyen az átjárhatóság és a tartalom átvitele. Ami a köztulajdonban lévő anyagokat illeti, az előírásoknak ösztönözniük kell az ilyen anyagok lehető legszélesebb körű újbóli felhasználását, illetve az azok felhasználhatóságát akadályozó, zavaró vízjelek és egyéb vizuális védelmi elemek használatának az elkerülését.
A digitalizálás terén elért eredmények intenzívebb nyomon követése a nemzeti helyzetek áttekintése érdekében, valamint hozzájárulás egy európai szintű áttekintés elkészítéséhez.
Hozzájárulás 2013 végéig a digitalizálás és a digitális megőrzés terén európai szinten elért eredmények Bizottság általi értékeléséhez.

2. A digitalizálás struktúrájának rögzítése és a digitalizálás finanszírozásának biztosítása, többek között a köz- és a magánszféra közötti partnerségeknek az alábbiak általi ösztönzése révén:

A kulturális intézmények és a magánszektor között a köz- és a magánszféra partnerségeinek ösztönzése a digitalizálás terén, kiindulópontként a 2011/711/EU bizottsági ajánlásban megfogalmazott kritériumokat felhasználva.
Adott esetben az uniós strukturális alapok felhasználása a digitalizálási tevékenységek társfinanszírozására ⁽¹⁾ .
Olyan intézkedések ösztönzése, amelyeknek a célja a digitalizálási kapacitások kihasználásának optimalizálása a méretgazdaságos működés érdekében, a határokon átnyúló együttműködés lehetőségeit is szem előtt tartva.

3. A kulturális anyagok online hozzáférhetőségére és felhasználására vonatkozó keretfeltételek javítása az alábbiak által:

Annak a biztosítása, hogy a köztulajdonban lévő anyagok fő szabály szerint a digitalizálást követően is köztulajdonban maradjanak, a szellemi tulajdon-jogok maradéktalan tiszteletben tartása mellett.
Az érdekelt felek közötti önkéntes megállapodások és egyéb olyan mechanizmusok támogatása, amelyek megkönnyítik a kereskedelmi forgalomban már nem kapható művek digitalizálását és online hozzáférhetőségét.

4. Hozzájárulás az Europeana további fejlesztéséhez az alábbiak révén:

A kulturális intézmények, a kiadók és a többi jogtulajdonos ösztönzése arra, hogy digitalizált anyagaikat tegyék közzé az Europeana-n, figyelembe véve a 2011/711/EU bizottsági ajánlás II. mellékletében meghatározott, az Europeana-ba történő minimális tartalmi hozzájárulásokra vonatkozó indikatív célokat.
Kulturális és történelmi jelentőségű művek és tárgyak széles körének hozzáférhetővé tétele az Europeana-n keresztül, beleértve az egyes tagállamokban kiválasztott alkotásokat.
Az Europeana tartalommal való feltöltésére vonatkozó ütemtervek 2012 végéig való véglegesítése a 2010-ben elfogadott tanácsi következtetésekkel összhangban, figyelembe véve azt, hogy az Europeana portálra fel kell tölteni a releváns, már digitalizált anyagokat.
A nemzeti szintű tartalomszolgáltatás ösztönzése, például nemzeti tartalomszolgáltatók létrehozása vagy megerősítése révén, valamint hozzájárulás az Europeana határokon átnyúló tartalomszolgáltatóinak munkájához.
Az egységes digitalizálási szabványok használatának, valamint az állandó azonosítók következetes használatának ösztönzése.

⁽¹⁾ E következtetések nem befolyásolják a következő többéves pénzügyi kerettel kapcsolatos tárgyalásokat.

A kulturális intézmények által az Europeana rendelkezésére bocsátott metaadatok széles körű és ingyenes hozzáférhetőségének elősegítése annak céljából, hogy azok újrafelhasználhatók, továbbá innovatív alkalmazásokban is felhasználhatók legyenek.

Az Europeanának a nyilvánosság körében történő népszerűsítése, különös figyelmet fordítva a gyermekekre és a fiatalokra.

5. A hosszú távú digitális megőrzés szavatolása az alábbiak révén:

A digitális anyagok hosszú távú megőrzésére irányuló, végrehajtási tervekkel kiegészített stratégiák elősegítése és megerősítése.

A digitális anyagok hosszú távú megőrzésére irányuló stratégiákkal és cselekvési tervekkel kapcsolatos információcsere.

A hosszú távú digitális megőrzésre vonatkozó jogi keretfeltételek kialakítása annak érdekében, hogy lehetővé váljon a közintézmények számára a digitális kulturális anyagok megőrzési célú többszörözése és átvétele, aminek a szellemi tulajdon-jogokra irányadó európai uniós és nemzetközi jogszabályok teljes körű betartásával kell történnie.

A digitális formátumban létrehozott anyagok kötelepéldány-szolgáltatásával kapcsolatos jogi intézkedések megtétele az ilyen anyagok hosszú távú megőrzésének garantálása érdekében.

Az eredetileg digitális formátumban létrehozott anyagok kötelepéldány-szolgáltatására vonatkozó tagállami politikák és eljárások kialakítása vagy aktualizálása során a többi tagállamban e tárgyban meghozott intézkedések figyelembevétele az irányadó előírások túlzott eltérésének a megelőzése érdekében.

Annak biztosítása, hogy kellő mennyiségű leíró és technikai metaadat és állandó azonosító jöjjön létre a digitalizációs folyamat szerves részeként, vagy az eleve digitális anyagok létrehozása során.